

MUHOKSEN KUNTA

VARHAISKASVATUS

TOIMINTAKERTOMUS 2024

YLEISKATSAUS

Muhoksen kunnan varhaiskasvatuspalveluissa on järjestetty varhaiskasvatusta Koivulehdon ja Päivärinteen päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä ryhmäperhepäiväkoti Tenavissa. Lisäksi Jussilantiellä on toiminut avoimen varhaiskasvatustoiminnan kerho yli kaksivuotiaalle lapsille sekä Koivulehdon esiopetuksen yksi ryhmä elokuusta 2023 alkaen. Elokuussa 2024 aukaistiin 33-paikkainen Kuusikon päiväkodin. Perhepäivähoidon varahoitoa on keskitetty Koivulehdon päiväkotiin Tuomien ryhmään sekä Jussilantiellä sijaitsevaan varahoitopisteeseen. Päivärinteen alueen perhepäivähoidon lapsista osa on ollut varahoidossa Päivärinteen päiväkodilla. Varhaiskasvatusta on tarjottu klo 6.00–18.00 välillä. Koivulehdon päiväkodissa on tarjottu vuoroa sitä tarvitseville. Muhoksen kunnan varhaiskasvatukseen on osallistunut vuonna 2024 487 lasta, ja henkilökuntaa oli 115.

Päiväkotien, perhepäivähoidon ja Tenavien ryhmäperhepäiväkodin työntekijöiden tehokas yhteiskäyttö sekä päivystysaikojen järjestelyt (kesä-, syys- ja joululomat) ovat turvanneet pedagogisesti laadukkaan varhaiskasvatuksen myös loma-aikoina.

Muhoksen kunnassa otettiin käyttöön yksityiseen päiväkotiin palveluseteli 1.8.2024 alkaen.

TOIMINNALLINEN TULOS

Kunnan toiminnan tavoitteena on tuottaa laadukasta varhaiskasvatusta. Muhoksen varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on lapsen kokemaa iloa arjessa. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet päivitettiin 1.8.2022 alkaen, jolloin Muhoksen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön. Suunnitelman sisältöjä ja tavoitteita käsiteltiin lasten mielenkiinnon kohteiden ja vahvuuksien kautta. Varhaiskasvatussuunnitelmassa uutena ja isona asiana on lapsen tuen osuus. Tuen päätökset tehdään lakisääteisesti myös varhaiskasvatuksessa.

Jokaiselle lapselle on laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) yhdessä vanhempien kanssa. Muhoksen kunnan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin 1.8.2022. Toiminnan perustana olivat lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin kirjatut asiat.

Tiimit laativat toimintakaudelle 2024–2025 lapsiryhmän pedagogisen toimintasuunnitelman ja sen pohjalta viikkotasoiset tarkennukset yhdessä lasten kanssa. Toimintaa suunniteltiin myös henkilöstö- ja tiimipalaverissa. Yksiköiden henkilökunta kokoontui syksyllä suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa koko työyhteisönä. Toiminnan suunnittelussa otettiin huomioon lasten osallisuus. Lapset puheeksi – keskusteluja tarjottiin kolme - ja viisivuotiaiden lasten huoltajille.

Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun velvoite astui voimaan 1.6.2023. Sen tekeminen on jatkuva prosessi yksiköissä.

Keväällä varhaiskasvatuksen henkilöstö arvioi omaa työskentelyä sekä tiimin ja koko työyhteisön toimintaa. Arvioinnin perusteella pohdittiin kuluvalle toimintakaudelle kehittämiskohteet vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön.

Karvi (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) julkaisi vuonna 2018 Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset -asiakirjan. Sen tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuksen

järjestäjiä laadunhallintaan liittyvän itsearvioinnin toteuttamisessa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti sekä tarjota tietoa varhaiskasvatuksen rakenteellisesta ja sisällöllisestä arvioinnista. Se sisältää laadun arvioinnin ja kehittämisen mallin, arviointia avaavia periaatteita sekä laajan tutkimuskoonnin siitä, mistä suomalaisen varhaiskasvatuksen laatu muodostuu. Asiakirjan pohjalta Karvi on julkaissut varhaiskasvatukseen laaditut kansalliset laatuindikaattorit, jotka luovat pohjan sille, millaista varhaiskasvatustoiminnan tulisi olla, jotta sen laatu olisi korkeatasoista. Syksyllä tehdyssä arvioinnissa käytettiin Karvin valssi –arviointia tuen tarpeiden tunnistamisen menetelmistä.

Kyselyt tehtiin henkilökunnalle loka-marraskuussa, ja niiden pohjalta päiväkodin johtajat ja perhepäivähoidonohjaaja aloittivat tiimikeskustelut ryhmien kanssa tammikuussa 2025. Palavereissa käytiin läpi ryhmän tulokset, nostettiin esille kehittämiskohteet ja mietittiin toimenpiteitä kehitettäviin asioihin.

TALOUDELLINEN TULOS

Koko varhaiskasvatuksen talouden kokonaistoteuma oli 100,96 % vuonna 2024. Henkilöstökuluista käytettiin 101,35 %. Asiakasmaksujen tuotto oli 73,74 %. Asiakasmaksutulot oli arvioitu liian pieniksi (-89 936 € vähemmän). Talouden toteutumaan vaikutti asiakasmaksujen tulorajojen muutos maaliskuussa, henkilöstön palkankorotukset sekä ulkopuolisten sijaisten palkkaaminen ennakoimattomiin pitkiin sairauspoissaoloihin. Lisäksi on palkattu useita määräaikaista perhepäivähoitajia vastaamaan varhaiskasvatuksen kysyntään.

YHTEISTYÖ JA TOIMINTA

Yhteistyötä tehtiin varhaiskasvatuksessa olevien lasten perheiden, varhaiskasvatuksen erityisopettajien, seurakunnan, neuvolan, kirjaston sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Esiopetusryhmien henkilökunta ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja ovat tehneet yhteistyötä lasten tiedon siirtojen osalta perusopetuksen kanssa. Lisäksi esiopetuksessa oleville lapsille järjestettiin kouluun tutustuminen toukokuussa.

Toimintakauden aikana otettiin huomioon ajankohtaiset teemat erilaisissa toimintamuodoissa. Vuoden 2024 keväällä painopistealue oli liikunta sekä lapselle annettava tuki varhaiskasvatuksessa, mikä huomioitiin toiminnan suunnittelussa. Syksyllä 2024 liikunta vaihtui luonto -ja ympäristökasvatukseen.

Muhoksen varhaiskasvatuksessa lasten osallisuus ja havainnointi ovat toiminnan suunnittelun pohjana. Toimintaa suunniteltiin lasten toiveiden mukaan ottaen huomioon pedagogiset tavoitteet. Varhaiskasvatusyksiköissä järjestettiin erilaisia juhlia sekä vanhempainiltoja. Muhoksen varhaiskasvatuksen esikoululaiset osallistui Turvaa tenaville -tapahtumaan Ouluhallissa.

Kesä- ja heinäkuun sekä joulunajan varhaiskasvatustoimintaa supistettiin ja varhaiskasvatusta tarvitsevat lapset olivat Koivulehdon päiväkodissa.

VARHAISERITYISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen tuki pohjautuu kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa kirjattuihin kolmitasoisien tuen periaatteisiin: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. 1.8.2022 voimaan tulleiden

varhaiskasvatustien uudistusten mukaan lapsella on lakisääteinen oikeus tarvitsemaansa tukeen heti tuen tarpeiden ilmaannuttua. Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on elokuusta 2022 alkaen ollut tehtävä hallintopäätös tehostetusta tai erityisestä tuesta sekä yleisen tuen sisältämistä tukipalveluista.

Muhoksella tukea tarvitsevia lapsia oli kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. Eniten tuen tarpeita ilmeni aiempien vuosien tapaan psykososiaalisen, kielen kehityksen ja kokonaiskehityksen alueilla. Nämä näkyivät lasten käyttäytymisen pulmina, aistitiedon käsittelyn haasteina, levottomuutena ja vuorovaikutussuhteiden ongelmina.

Muhoksen varhaiserityiskasvatus on jaettu kahteen alueeseen. Alue 1: Koivulehdon päiväkotit. Alue 2: Päivärinteen päiväkotit, ryhmäperhepäivähoitokoti Tenavat, kunnallinen perhepäivähoito ja yksityinen päiväkotit Satelliitti. Vuonna 2024 Muhoksella toimi kaksi alueellista kiertävää ja konsultoivaa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa (veo).

TYÖRYHMIIN JA KOULUTUKSEEN OSALLISTUMINEN VUONNA 2024

Toimintavuoden aikana henkilökunta osallistui maaliskuussa Marika Loukusan pitämään lapselle annettava tuki varhaiskasvatuksessa – koulutukseen ja loka- marraskuussa ensiapukoulutuksiin. Varhaiskasvatuksen hallinto osallistui varhaiskasvatuksen johtajuusfoorumiin kesäkuussa.

Muhoksen varhaiskasvatuksessa käytössä olevien sähköisten järjestelmien koulutuksia järjestettiin tarpeen mukaan koko hallintokunnalle.

Varhaiskasvatuksen hallinto sekä osa työntekijöistä osallistuivat erilaisiin alueellisiin sekä valtakunnallisiin työryhmiin. Varhaiskasvatuksen hallinto oli mukana myös erilaisissa alueellisissa varhaiskasvatuksen työryhmissä (alueelliset varhaiskasvatusjohtajat, perhepäivähoidonohjaajat, vuorohoidon esihenkilöt). Muhoksen varhaiskasvatusjohtaja koordinoi Pohjois-Suomen alueen valtakunnallista opetushallituksen ylläpitämää LOISTO - kehittämisverkostoa, joka tukee kuntien varhaiskasvatuksen kehittämistä. Tässä verkostossa kehitetään laadun arvioinnin tueksi kehittämisen vuosisuunnitelma jäsentämään varhaiskasvatuksen arviointia ja kehittämistyötä eri tasoilla.

KATSAUS TULEVAAN

Muhoksella varhaiskasvatuksen tarve on pysynyt tasaisena. Alle 3- vuotiaiden määrä hakijoissa on lisääntynyt. Varhaiskasvatuksen palvelutuotannon asteittainen muutos päiväkotitoimintaan etenee: Päivärinteen päiväkodin laajennusosan tekeminen alkoi heinäkuussa 2024 ja tilat ovat käytössä syys-toimintakauden 2025 alussa. Palvelutuotannon muutoksen myötä perhepäivähoitajien määrä vähenee.

Varhaiskasvatustien mukaan lasten tuen tarpeiden huomioinnin ja inklusion tulee toteutua arjessa lapsen varhaiskasvatuspaikassa. Nämä tulee huomioida lapsiryhmiä muodostettaessa mm. lapsiryhmän koossa ja avustajien määrässä sekä kelpoisten varhaiskasvatuksen ammattilaisten rekrytoinnissa.

Opetushallitus on päivittänyt esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet oppimisen tuen uudistetun lainsäädännön mukaiseksi. Uudistuksen tavoitteena on tukea lapsia varhaisessa vaiheessa ja vahvistaa inklusiivisia toimintatapoja koulutuksessa. Jatkossa lapsi saa tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa omassa esiopetusryhmässään ja ensisijaisesti ryhmämuotoisena. Lakimuutokset astuvat voimaan 1.8.2025.

Esi- ja perusopetuksen tuen uudistukseen liittyvät opetussuunnitelmapäivitykset tuovat muutoksia opettajan käytännön työhön. Uudistus vähentää erillisiä tuen tarpeen arviointiin ja tuen toteuttamisen suunnitteluun liittyvien asiakirjojen määrää. Samalla uudistus selkeyttää tuen tarpeen arvioinnin, suunnittelun ja päätöksenteon kokonaisuutta. Toisaalta uudistus lisää esiopettajan vastuuta toteuttaa tukea ryhmän tarpeiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja esiopettajien yhteistyö korostuu aiempaa enemmän tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kunnan on huolehdittava, että varhaiskasvatuksessa on riittävä määrä kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, jotta esiopetukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa ja jotta lasten tuen tarpeisiin voidaan vastata. Esiopetuksen käytävissä on oltava riittävästi varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Tämä tarkoittaa, että Muhoksen varhaiskasvatuksessa tulisi esiopetuksen tuen muutoksien myötä olla enemmän varhaiskasvatuksen erityisopettajan resurssia.

Myös oppimisen tuen prosessit ja käsitteistö uudistuvat. Jatkossa esi- ja perusopetuksessa ei enää käytetä perinteisiä tuen tasoja, kuten yleistä, tehostettua ja erityistä tukea, vaan tuki perustuu konkreettisiin pedagogisiin ratkaisuihin ja tukimuotoihin ryhmän ja lasten tarpeiden mukaisesti. Tarvittaessa yksilöllisiä tukitoimia järjestetään myös esiopetuksessa, yhtenä tukitoimena ovat esimerkiksi vakituisten ryhmäavustajien palkkaaminen. Uudistus ei muuta sitä, että esiopetusryhmät tulee muodostaa siten, että esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

Johtamisella on uudistuksessa iso merkitys. Tuen järjestelmää ja inklusiivista toimintakulttuuria tulee johtaa aktiivisesti jokaisessa esiopetuspaikassa.

Muhoksella helmikuussa 2025